

עדניה שבלי

אבק

ישבנו מסביב לשולחן מטבח ברמאללה והכנו עוגיות לחג. רק קילו אחד של תמרים, בשביל מה שנותר מן התקווה שהמאיסה עלינו את עצמה. יד אחת היתה משחקת בחיי היומיום בקלילות קסומה, כמו זו המכינה את העוגיות, והופכת כל שינוי להדרגתי, אבל לעולם לא מהותי. והנה פתאום, באותו לילה, בדרך חזרה מרמאללה לירושלים, קוביות־בטון ענקיות ריחפו באוויר והטילו מורא בלב, כאילו היו לוחות־ברית שמלאכים מורידים.

“עצור. מחסום לפניך.” דיבר ראשון ואחרון.

בהדרגה, במשך שעות, הפכתי עדה לשלבי הקמתו של מחסום חדש אשר ייקרא קלנדיא, השלישי בדרך, אף שאפשר להתייחס אליו כאל שני, משום שההוא בסמירמיס יופקעו ממנו כל סמכויותיו, והוא יהפוך לפורמלי בלבד, כמו מטחנת הבשר הידנית שאשת אבי שומרת למצבי חירום.

על כל פנים, במחסום סמירמיס לא קרו דברים מיוחדים, חוץ מזה שילד בן שש שיחק יום אחד לבדו, ליד צמח ירוק, קוצני ומאובק, בגלל תנועת המכוניות הערה בסביבה; ושפעם בכיתי בזמן נסיעה במונית שירות לאחר שהשתרר בה שקט אשר לא נתן לי להפליג הרחק מן האומללות, ולו באמצעות הצתת הדמיון בידי הפסקת־פרסומות, כי הרדיו היה מכובה.

• • •

הדבר הראשון שאפשר לשים אליו לב במשך השהייה במחסום הוא המכונית לידך: האם היא תעבור אותך, או אתה תעבור אותה; בזה תלויים התקווה והצער – אם תעבור אותה, תחוש חדווה היכולה להימשך כמשך היום כולו: היום האיר לי פנים, מתחילתו. אבל אם היא תעבור אותך – תתחיל אצלך התמוטטות סמויה. מה, תאותת לטור המקביל כדי לנסוע בעקבות המכונית ההיא, בטור המהיר יותר, או אולי הטור שלך יזוז עוד מעט ואתה תהיה המהיר יותר? מרגע זה ואילך רק תלך ההתמוטטות ותחריף ולא תוכל עוד להסוותה. אף אחד לא יכול. אף אחד לא עובר את מחסום קלנדיא בלי התמוטטות כלשהי, ולו גם קטנטונת. ואתה מחכה.

ומסתכל.

להסתכל הכי קל. יש לך אפילו חופש להסתכל לכל הכיוונים. תכיר את כל סוגי המכוניות, מה נפוץ יותר ומה פחות, האם הן נושאות את סמל ה-IL אם לאו, האם לוחית הזיהוי היא צהובה או ירוקה, האם הנהג הוא גבר או אשה, ואם זאת אשה – האם היא מכוסת ראש או לא, ומה גילה, ואיך יופייה, ואם זהו גבר – האם הוא מרכיב משקפי שמש, האם הוא חמוד, האם הוא עונד טבעת נישואים, האם הוא מביט, ומיד אתה שוכח אותו, עם הסימן הקל ביותר שהנהג טור המכוניות שלך מתקדם, ולו גם דרך היעלמותו של אור הבלמים במכונית לפניך.

אני בכל אופן ויתרתי על הרעיון לעבור את המחסום במכונית. בעצם אין לי מכונית. פעם או פעמיים שאלתי מכונית מידיד, ואחר כך נפלה בינינו אי הבנה והפסקנו להיות ידידים, ולכן אני עוברת עם מאות הזאחרים בשביל עפר צרדי.

בקיץ, המעבר הזה חם מאוד. כל דבר מקבל משמעות המגבירה את החום, במיוחד שקיות הפלסטיק הזרוקות על האדמה, קבורות תחת אבק אפור, המגדיל את הדכדוך במידה שאיש לא יכול לתאר לעצמו. אפילו המחשבה ששקיות אלו הכילו בעבר ממתקים, או חטיפים, הופכת לבלתי אפשרית.

עוד אפשר להבחין, תוך בהייה ממושכת באדמה, שאיש כבר לא הולך בנעלי קיץ. עקב גבוה, או נעל פתוחה, אינם הולכים טוב, לא עם האופנה המקובלת במחסום, ולא עם הנסיכות, והרוב מעדיפים נעלי ספורט, כי ייתכן שהרגל תשקע לגמרי בשכבת האבק המותירה בגוף תחושה דומה לזו של נחיתה על כותנה. אם תנסה לחמוק מן האבק ולא ללכת בשביל הזה, עוד תשמע, בנוסף לצעקותיו של הצעיר העומד באמצע הדרך ומוכר עשר גרביים בעשר שקל, גם חייל הצועק לעברך.

במחסום ניצבים בדרך כלל שלושה או ארבעה חיילים, ולמרות שהם אינם מתייחסים לעצמם כאל שחקנים על "בימת קלנדיא", הם אכן כאלה. שכן הקהל רב, והוא נאסף לשם באופן ספונטני וטבעי. זה שלמעלה מימין מדבר בטלפון הנייד, אולי עם החברה שלו, אבל זה הבודק ניירות עושה זאת באיטיות רבה, והרי סביר להניח כי נמאס לו מהתפקיד, ויש עוד אחד היושב לידו ושומר עליו בהיסח הדעת. הרביעי, בצד שמאל של הכביש, מפנה פתאום את גבו ומתחיל להשתין, עיתותיו בידו, כאילו הוא בחדר השירותים הפרטי בביתו, בשעות הכי ליאות של הצהריים. אחר כך הוא פונה לכיוון הקהל ומתחיל לכפתר את מכנסיו; רק עד האמצע. אז ניגש אליו החייל הבודק ניירות, ומרשה למכוניות לעבור, ונותן לו מים לשתות.

• • •

עד אשר הגיעו שלהי הקיץ, וחזר הסתיו עם הרוח שהאזור מפורסם בה. מרחוק אני רואה אותו, את הסתיו; בהליכה הניטרלית ביותר אני הולכת לכיוון נקודת הביקורת ורואה אותה, את הרוח שהתחילה מנשבת כסופה, מלווה באבק הדרך ושקיות הפלסטיק. אני עוצרת. עוד לא יודעת מה עלי לעשות. מה עלי לעשות? ללכת מהר יותר? להמשיך לעמוד? ואם אלך כפי שאני רגילה, האם לפנות ימינה או שמאלה? האם אצליח לעבור בין חלקיקי האבק בלי שהם יגעו בי?

חסרת אונים אני עומדת מולם ומולי ומול כל רוחות השמים ואין מוצא, אבל חלקיקי האבק לא מעניקים לי ארכה וחודרים לפי, ולופתים אותי. האבק. כך הצליח האסון ללפות את כולם, גם את אלה ההולכים בדרכים הניטרליות ביותר. שערותי לפני וידי ובגדי, כולם, האבק והייאוש מכבידים עליהם.

• • •

החלטתי גזרת עלי לעבור את המחסום ברגל עד סוף טור המכוניות, גם אם הוא מסתיים ברמאללה. אין לי יותר כוח לראות מכוניות ממתנינות, ולכן אני הולכת בצעד בטוח, כאילו במטרה לגלות מה סוג המכונית האחרונה בטור. סובארו לבנה ארוכה, נוהג בה גבר בשנות הארבעים, ואשתו לימינו. בין שני מושביהם ניצבת, כדרך הילדים, ילדה קטנה, ומסתכלת בטור המכוניות שלפניה. לידם אני נעמדת וממתינה למונית שירות.

אעצור רק מונית שלא תצפור לעברי, ראשית, מכיוון שזה אומר שהנהג אינו טרחן ולא יערער את השלווה הפנימית שלי בצפירה למראה כל דבר נע המסוגל לשלם דמי נסיעה. וחוץ מזה, הידידים שלי תמיד מאחרים, אז למה אני זו שצריכה להגיע תמיד בזמן ולסבול את ההמתנה ואת חוסר הוודאות באשר לשעה ולמקום וליום ולבהירות.

לא אסע גם במונית בעלת לוחית זיהוי צהובה, כי היא מירושלים ואנשי רמאללה זקוקים באופן דחוף יותר לכל הכנסה שהיא, וגם לא אסע במונית שאיננה מרצדס, שבעה נוסעים, כי מוניות השירות הללו הן ממודל ישן ונהגייהן מבוגרים, ואילו נהגי המוניות החדישות הם פרחים צעירים.

כל האידיאולוגיה הזאת צורכת חמש-עשרה דקות המתנה, ומה רבות סופות האבק שאין להן ברירה אלא להצטבר עלי.
הנהגה האידיאלית מגיע ואני משלמת לו; אבל אני מטונפת ויכולה לקרוע את עצמי, עד כדי כך אני לא יכולה לסבול את המגע של עצמי.

• • •

אני מגיעה. ידידתי משגיחה בטינופת שלי ומציעה לי להתקלח. אני אומרת אולי רק את השיער.

בנה הקטן לוקח אותי לאמבטיה כדי לעזור לי לחפוף, מכיוון שהדבר נראה לו בלתי שגרתי עד כדי כך שחשב כי זהו משחק ילדים. אני שמה את ראשי מתחת לברז, והוא שופך את השמפו על כף ידו, כמעט את מחצית הבקבוק. אני צועקת עליו, כמעט סוטררת לו. עוף מכאן, מה אתה? מטומטם?
אני אומרת לו בכל כוחי:

- חמודי, אי אפשר לשפוף כל-כך הרבה שמפו.
די במשפט הזה כדי שהוא ייבהל ויניח לי לנפשי מתחת למים. לפחות אחותו עוד מחכה לי בחוץ כדי לסרק לי את השיער.
כמה זמן עבר מאז שמישהו סירק את שיערי.

• • •

אין זמן לקרוא סיפור כי אני צריכה לבקר עוד ידידים.
נותרו לי, לכל היותר, שלושה ידידים, לאחר שהכנסתי כמה קיצוצים ברשימה, ואותם אני מבקרת פעם בשבוע באותה גיחה, כדי לעבור את המחסום כמה שפחות פעמים. כך הפכו הביקורים שלי למרוץ נגד הזמן. התחלתי לקטוע את דבריהם באמצע, והפסקתי להקשיב לסיומי המשפט. אף נושא עד הסוף; רק ראשי פרקים, מתוכם כמה פרקים ערופי-ראש. מדי שעה וחצי עלי לזוז. שעה אחת לכל ביקור, לפחות שעה אחת. חצי שעה לדרך בין בית לבית.
בכל פעם שאני עוזבת את ביתו של אחד הידידים עולה בי שוב התהייה: למה בכלל באתי. הביקורים הללו נכנסו למסגרת של מילוי חובות והתרסה נגד המחסומים. מה נותר עוד להתריס נגדו, אם המחסומים האלה חדרו כבר לתוכי?
אני אפילו לא יודעת אם הידידים שלי עדיין מעוניינים בביקורים האלה, או אם הם עדיין אוהבים אותי. אני, אישית, הפסקתי להרגיש.

אבל אני עוד ארגיש. אשוב בשבוע הבא. במיוחד אל הקטן שכמעט סטרתי לו. אם בפעם הבאה אגיע לפני השקיעה נלך יחד לראות אותה.

...

אולי אני יכולה לשאת את הסבל אבל אני לא רוצה לשאת מעליו גם את האבק. החלטה חדשה: מהיום והלאה אסתובב עם כובע כדי להימנע מהאבק. בתחילה אני מתביישת לחבוש אותו, את הכובע, אבל מחליטה לעבור את מחסום הבושה ושמה אותו בתיק שלי; אוציא אותו ליד המחסום. בדרך אני נכנסת לסניף הדואר, נושאת קופסה. רציתי לשלוח אותה לחו"ל, ורציתי גם לשלם את חשבון הטלפון. עם הזמן, חשבון הטלפון קטן וצלוליו פחתו.

בדואר אני עומדת בטור לא ארוך. לא אכפת לי יותר כמה זמן אני צריכה לעמוד, ההמתנה הפכה לסגנון חיים.

שלושה בתור לפני ואני מתעטפת בשתיקה, קוראת את כל הפרסומות מסביב. ילדה קטנה נתלית בשמלה הכחולה של אמה ומביטה בי בלי בושה. מפעם לפעם היא נעמדת על רגל אחת ומנענעת את פיה כאילו שרה לעצמה שיר שהמציאה כרגע, אבל בלי קול; רק מדובבת את שפתיה ומביטה בי ובקופסה. אמה לוחשת באוזנה של אשה אחרת לידה, ואני לא יודעת אם גם זו עומדת בטור; כי אז יהיו ארבעה לפני. לפנייהם גבר ובתו, שמתהלכת במקום לכאן ולכאן ואחר כך חוזרת ולוחשת משהו באוזנו של אביה.

אחרי זמן-מה עוד אשה מצטרפת אלינו.

רוב העומדים בתור הם פלסטינים. הישראלי היחיד הוא זה העומד בראש התור, קולו ממלא את החלל בעברית, במבטא אמריקאי כבד. כל היתר מתלחשים. מביטים סביב ומעירים על דברים בלחשה.

ואני, אם אדבר כשאגיע לפקידה, איך ייצא הקול שלי? אני מנסה לדמיין את קולי, משחזרת את הטונים שלו בתוך הראש שלי. אדבר אנגלית. האם אגיד שלום, או אגש מיד לעניין?

שתי הילדות מביטות בי, לא יודעת למה, אני לא רוצה לחייך אליהן. הן ממשיכות להביט בי, במיוחד זו שלפני, ואני נועצת בה מבט ארוך בחזרה, וכשנדמה לי שאני רואה קצת חרדה בעיניה, עיני מתמלאות דמעות.

אני משפילה את מבטי וטיפה אחת נושרת לי מהאף אל הרצפה בין הרגליים. הקטנה ממשיכה להביט בי.

הישראלי עוזב. האיש עם הילדה ניגש ואומר בקול רהוט וחרוישי, בעברית וערבית וכל מה שאפשר, שהוא רוצה למשוך את כל מה שיש בחשבוננו. הפקידה אומרת בעברית ברורה וניטרלית שאין לה די כסף בקופה. הוא לא מבין והיא חוזרת על אותו משפט. הוא נשאר שם, עומד ושותק. הוא שואל את שתי הנשים לפני מה היא אומרת, והן אומרות שאינן יודעות עברית. אחת מהן אומרת, אולי האשה ההיא, ומצביעה על זו שמאחורי. ההיא אומרת שהיא יודעת קצת, ומתקדמת. במאמץ ובאיטיות ובלחישה היא מנסה לברר עם הפקידה מה אמרה. הם לא פונים אלי. אני לא עוזרת להם, כי לא פנו אלי. העברית שלי טובה אבל אני לא עוזרת להם. אני שותקת. מקשיבה למאמצים של כולם וממשיכה לשתוק. מתכחשת להם.

אני לא בטוחה במאה אחוז שהפקידה גזענית, אבל אני חוששת. אני חוששת לקופסה שלי שלא תגיע ליעדה בזמן, כי אני ערביה. היא תזניח אותה, ותשכח ממנה במשך שבועות; היא לא תזכה בתשומת הלב שזוכה לה כל קופסה אחרת לא-ערביה. ואני ממשיכה לשתוק.

אני מסתירה את הערביות שלי, אם כן, בגין קופסה. ואילו הייתי אפריקאית, היכן הייתי מסתירה את עורי?

עכשיו אני מסתרת מאחורי שתיקתי, לא פוצה פה. מתרצת את זה בכך שאיש לא פנה אלי, אבל לא מצליחה להרחיק את מבטי מן המתרחש. אני עוקבת אחריו, עוקבת אחר המאמצים שלהם, עוקבת אחר המילים המהוססות-נלחשות שלהם, עוקבת אחר הבגידה שלי.

איך אוכל לשוב ולהשתמש בערבית אחרי שבגדתי בה עכשיו?

הלוואי שלא אדבר יותר. הלוואי שהייתי מדברת לפני כמה שניות. אבל אני שותקת, מרגישה היטב את השיניים והלסתות.

• • •

המחסום שקט פתאום. אני שמה לב שהמעבר התרוקן מאנשים, כולם עומדים רחוק. יהיו יריות, אבל אני חובשת כובע חסיף-אבק, אז אני מתחילה ללכת. הילדים כבר מסתתרים מאחורי המכוניות, מחזיקים בידיהם אבנים, ואני עוברת לידם. אחד לוחש לי: "תסתכלי, תסתכלי." אני אומרת לו: "לא, תעזוב אותי." הוא מצביע לכיוון החיילים. על מה הוא רוצה שאסתכל, על חייל שמכוון אלי?

אני מצמידה את הידיים אל האוזניים, פוחדת לשמוע את שריקת הכדור שיהרוג אותי, אומרת לעצמי אולי אוכל ללכת בין הכדורים, ואם לא אוכל – מקסימום אמות.

אני הולכת, כמה מכוניות צופרות לי, אבל אני לא נוסעת במכוניות שצופרות לי. נהג אחד מאותת בידו שאני עלולה למות, ואני אומרת בתוכי "ואתה מצפצף." אני הולכת והולכת עד שחוזר אלי השקט המיטיב. טור המכוניות הסתיים. טור ארוך. המכונית האחרונה בטור היתה אלפא-סוד לבנה.

אני עומדת ומחכה, וקולות הירי ממשיכים להכביד על האוויר מרחוק. ילד מתאמן לידי בזריקת אבנים, וכמעט פוגע בי. כמה ילדים מבקשים סליחה בשמו ומסבירים שהוא פוזל.

לבסוף מופיעה מרחוק מונית שירות ישנה בעלת לוחית זיהוי של רמאללה, גוררת אחריה שקט מהול בחזרה הדרגתית לחיים. אני מאותתת לנהג עוד לפני שהוא חושב אפילו לצפצף.

איש מבוגר. נוהג את מכוניתו לאט. קצת אחרי זה הוא עוצר, וגבר נכנס למכונית.

הנהג נכנס לתחנת דלק וממלא סולר. מכונית מגיעה ונעצרת לפנינו ועוד אחת – אחרינו, אי אפשר לזוז. הנוסע מלפנים מנסה להתחיל בשיחה איתי, לא יודעת למה, משום שאני חובשת כובע? אילו הייתי בכיסוי ראש, גם אז היה מדבר אלי? אני עונה לו בגסות.

הוא מנסה להמשיך בשיחה, מדבר על הנזק שבשאיפת בנזין, ואני לא עונה. מי הוא חושב שאני, שהוא רוצה לדבר איתי? הוא שואל אותי על המחסום, ואני אומרת "היו יריות". הוא אומר עוד משהו ומרוב טינה אני אפילו לא שומעת אותו.

בתחנה, מסתכל עלי המתדלק. מה, דם ניגר מפני, מה יש? אני מנסה להסתכל על הגרפיטי על הקיר. כמה יפה כתב־ידו של זה אשר כתב. הנהג חוזר אחרי שהמכונית מאחורינו עוזבת, ואנחנו חוזרים לכביש. אחרי זמן מה הוא עוצר. אני מסתכלת סביב ולא מבינה למה, אין אף אחד ברחוב. אין אף אחד בכלל.

אחרי מבטים נמרצים אני רואה שתי נשים מרחוק, הן מהלכות לאיטן לקראתנו. אני לא בטוחה שלהן אנחנו מחכים. הן לא ממהרות ולא ייתכן שאנחנו מחכים להן.

הנהג הזה, מה הוא, משוגע? אני מחפשת את שמו. שמו אחמד מחמוד חמדאללה.

מה זה? בדיחה?
 לאיטן הן מהלכות, שתי הנשים. לבסוף הן מגיעות, ודוחפות את המושב לתוך הגב שלי.
 אני מסוגלת להרוג את כולכם.
 שבים לנסוע לאט.
 תשחק, תשחק יא אחמד, תשחק בחיי הבריות. מה אתה כבר חייב להם אחרי ששילמו לך.
 שוב הוא עוצר. אין אף אחד ברחוב. לא, הנה איש יוצא מחנות אחת, אבל הולך לכיוון מכונית פרטית, פותח את הדלת, מפעיל את המנוע, ונוסע.
 ואנחנו עדיין מחכים. אבל למי?
 אשה אחת, אחרי זמן מה, מופיעה מתוך סמטה. איך ראה אותה?
 אחמד מחמוד חמדאללה; אם אני אשתגע, הוא יהיה אחד הגורמים העיקריים שהביאו לשיגעון שלי.

• • •

בדרך חזרה אני נוסעת במונית חדשה בעלת לוחית זיהוי צהובה עם IL ונהג פרחח, כדי להצהיר שאני שונאת את עצמי.
 מונית השירות הזאת עוברת על כל חוקי התנועה והמוסר, כדי לעבור את טורי המכוניות הארוכים, ואני בתוכה, אומרת מרוב כאב: "אני לא מרגישה כלום."
 ילדה הנוסעת איתנו במכונית, תוך שאנחנו עומדים במחסום, שואלת פתאום בקול מפונק: "למה אנחנו עומדים כאן?"
 אני מדמינת שאני מסבירה לה למה, אבל במחשבה שנייה מקנאת בה, משום שהיא לא עברה את דרך הדעת ההיא, עדיין.

• • •

כל מה שנותר לי לעשות הוא לתרגם, ואז אני עומדת בשקט, כשהכתב שאני לפעמים מלווה נתקל בפחית קולה שהיתה זרוקה על האדמה. אנחנו מתכווננים להיכנס לבניין בית המשפט כדי לכסות את משפטו של נאשם בשיתוף פעולה.
 לפני תחילת הישיבה, חלפה פתאום בראשי המחשבה שאולי יאשימו גם אותי בשיתוף פעולה, אבל כמה עיתונאים ניגשו ולחצו את ידי ואני לחצתי את ידיהם בחום של מי שזופה, ואז חזרה אלי שלווה הרוח.

אני עומדת מלפנים, לחוצה לקיר, מחפשת דמיון בין בני משפחת הנרצח, הטוענים כי הנאשם מסר למודיעין הישראלי מידע שהביא לחיסול קרובם. הדמיון בין הנרצח לבין אחיותיו רב יותר מהדמיון בינו לבין אמו. אני מחכה בסבלנות שישחררו אותי. פסק דין מוות.

הכתב שואל אותי על אמינות המשפט, ואני עונה לו כי "אמות המידה שונות." אחר כך אנחנו עוברים לביתו של הנאשם בשיתוף פעולה, כדי לראיין כמה מבני משפחתו. ישבתי עוד פעם לחפש את הדמיון בין הנער לבין אביו הנאשם, כפי שזכרתי ממהלך המשפט. זה כל מה שאני יכולה לעשות למראה דמעות הבן, העונה לשאלה שהכתב הפנה אליו באובייקטיביות של מי שמחפש שוט טוב; בן השתים-עשרה אומר כי היעדרות אביו מהבית קשה מאוד, ועשו עוול לאבא שלו.

• • •

מות האחרים הפך לשגרה ואין בי עוד אלא אדישות. החיים כבר לא דורשים ממני יותר מאשר הרס עצמי. אני חוזרת הביתה וכל מה שנותר לי הוא לחכות לשיחה מאהובי. ובעודי מחכה, הולך קול המים הזורמים בפתח הניקוז ונדמה לצלצל הטלפון.

• • •

כל תזוזה, ולו גם הקלה ביותר, מעלה תמרות נוראיות של אבק בבית, ואני פותחת במבצע ניקיון טוטאלי. אחר-כך אני לוקחת את כל מה שנגע בגופי, ולו לרגע, מכניסה לתיק גדול ומביאה הכל לכביסה ברמאללה. קבעתי גם פגישה עם הרופא-עור. אני מרגישה כי הרופא-עור, ידיד ישן, אינו מדבר איתי בפתיחות על דעותיו הפוליטיות. האם הוא חושד בי? אני מבקשת משחה למרות התנגדותו. הוא אומר שאינני סובלת משום דבר. אני מוותרת, ואנחנו מתחילים לדבר בענייני ספרות. אני יוצאת, הולכת ברחוב בצעד יציב. העיניים שלי נעוצות בכביש ואני לא יכולה שלא להבחין בעקבות יריקותיהם של העוברים ושבים; אני מרגישה את רוקי בתוך פי, עומדת להקיא, מרימה את הראש ככל שאני יכולה, מצודדת אותו מעט, ורואה תמונה גדולה תלויה בחנות אחת: מטוס יורה טיל ופוער חור בחזה של ילד.

• • •

בדרך חזרה, ריח הכביסה נודף במונית השירות וגורם לי להרגיש זכה. שוב אני נזכרת במה שאמרה לי זה עתה ידידה, במקורה היא מנאבלס. מתגעגעת למשפחתה שם, אבל אינה יכולה לנסוע לראות אותם, בגלל המחסומים, ולכן אינה מרשה לעצמה להתגעגע אליהם יותר מדי. אבל אני, מה איכפת לי מכל זה? אולי משום שאני חושבת יותר מדי, מרגישה יותר מדי. יותר מדי. מתי אחזור שוב לד', או שמא איבדתי אותו לעד?

• • •

עשר גרביים בעשר שקל; העולם עודנו כפי שהיה. עברתי את המחסום ושקעתי באבק המעבר. עוביו מגיע עכשיו לעשרה סנטימטרים, קטיפתי ורך למדרך הרגליים. הפעם לא אכפת לי מהאבק, להפך – התגריתי בו, כי אני חוזרת הביתה והולכת להתקלח. אבל מה באשר לאומללות? אני חושבת להתעלם ממנה ולעבור את המחסום בטבעיות, וכדי להגשים את זה עלי רק להקפיד את כל רגשותי תוך כדי מעבר; להתכחש אליהם רק לזמן-מה. אבל אני פוחדת. פוחדת שאחרי שאעבור את המחסום, אחרי כמה מטרים, לא אצליח להשיב לעצמי את היכולת להרגיש מחדש. מה אם אאבד את כל הרגשות שנותרו לי? נותר לי מהם מספיק כדי שאדרבן ואעודד את עצמי מדי יום על מנת לחיות את היום שהתחלתי; מראשית היום ועד סופו, זה כל מה שאני יכולה לגייס מתוך התשוקה לחיים.

• • •

אני רוצה לכתוב משהו תוך כדי הנסיעה במונית השירות, אבל נמנעת, מחשש שהנוסעים יחשדו כי אני רושמת פרטים כדי להלשין עליהם. אני חוזרת להביט בנעליים שלי. אני רואה שהנעליים שלי מטונפות. מאובקות. אני רוצה לחזור הביתה מהר ככל האפשר כדי לנקות אותן.

הכל מטונף, ומאוד. אבל אין שום הפתעה. לאבק יש סיבות, בעצם כל הסיבות, הוא ההוכחה לכך שעברתי במחסום כמו כולם, ואני צריכה לסבול אותו כמה שאפשר, זה המעט שאני יכולה לעשות.

• • •

סיפר אל-בייהקי ואמר: "ואחר-כך יצאה סמראא בְּנַת קייס, היא אחותו של אבו-חאזם, ששכלה את שני בניה, ועליהם ניחם אותה הנביא, עליו ועל בני ביתו הרחמים. אמרה: 'כל אסון הוא כאפס אחריו, חי אלוהים, הן אל-נַקֵּע שאני רואה על פניך כבד הוא משכולי'".
ואל-נַקֵּע, כפי שנמסר במקורות, פירושו אבק.

• • •

אני מוציאה שוב ספרון כלשהו כדי להסיט את מבטי מיעדו הקודם ומהאבק שנחת עליו. הספרון מפרט את פעילויות התרבות אצלנו. אני מדפדפת בו כמה פעמים ומחזירה אותו לתיק, אולי אזדקק באחד הימים למספר הטלפון של מטחנת קפה, שהוזכרה באחת הפרסומות.

ומהמכונית לביתי, שהוא, כרגיל, המרוחק ביותר. אני חוצה את השוק. יותר מדי עיניים מביטות בי. אני רואה חבורה של צעירים, אחד מהם קם פתאום, לאחר שסימן לו צעיר אחר בידו, ואני מרגישה כי הוא הולך לירות בי.

אבל הוא חולף על פני וממשיך בדרכו. צעיר אחר קם, חוסם את דרכי, אני מביטה במחאה. הוא לא הורג אותי.

אני מתעכבת כדי לקנות רבע קילו קפה, שני שליש שרוף שליש רגיל, עם כמות הל נוספת, ואני מבחינה בחיוך מוזר על פניו של המוכר, וכשהוא מחזיר לי את העודף, הוא מגביה את ידו באוויר ואינו מניח לה לגעת בידו. האם בכוונה אינו רוצה לגעת ביד שלי, כאילו דבקה בי מחלה? כאילו הוא נגעל?!

אני ממשיכה את דרכי בהליכה, והדרך ארוכה עד הבית. אני לא צריכה לרוץ, אני צריכה לשמור על כובד ראש. עיני דבוקות לאדמה, אני הופכת בתוכי את ההשתקפויות של מכיתות הזכוכית הפזורות עליה, ממכיתה למכיתה אני מעבירה את עיני.

אני חייבת לא לעבור שוב את השוק. אני חייבת למצוא דרך אחרת.

עד סוף הדרך, אני סופרת את הפעמים הבאות בהן אצטרך לצאת מן הבית. אני לא יודעת ואין לי מושג איך אצא שוב. אני מנסה להמשיך בהליכה ניטרלית, כאילו לא הייתי משתפת פעולה.

• • •

אני משתפת פעולה. זהו.

• • •

אני יושבת במיטה ומסתכלת על רצפת החדר; אינני יכולה להסתכל עוד על התקרה.

הזמן עובר והמקרה ריק. אין בבית שום דבר מאכל; אני חייבת ללכת לשוק. אני מחפשת אצלי כמה תכונות ישנות שפעם דחפו אותי לרדת לשוק יום-יום, ואני מוצאת רק ניטרליות. נועלת נעליים ויוצאת.

נתקלת בכמה שכנות, והן אומרות שהן כבר לא רואות אותי, שואלות לאן נעלמתי, אבל אני לא רוצה לדבר איתן, ומגלה שאני כבר לא מסוגלת לסבול אותן. אני לא יודעת מה לקנות. אין בי רצון לאכול שום דבר. אני חוצה את שוק הקצבים, ואין לי די אומץ להרים את העיניים ולהביט בסחורה. אני מנסה לא לאבד שיווי משקל, מנסה ללכת כמו בחורה צנועה, כאילו אינני זרה למקום, מנסה להפגין פמיליאריות ולכן הולכת לאותו קצב.

בשרים מכל עבר. ירך אדומה של עגל, טלפיים, לשונות, עיניים מזוגגות בראשי כבשים כרותים. אני לא יכולה. אין לי כוח כדי לחתוך בבשר, זה מעל לכוחותי, אני חוצה את השוק וחוזרת הביתה.

ותוך כדי הליכה, חולף על פני נער ויורה בי מאצבעו, ואני לא מבינה מה עשיתי לו.

חוזרת הביתה, זיעה ניגרת מפני.

דידה השאירה לי הודעה במשיכון, שואלת מתי אני באה לרמאללה.

• • •

שוב אני חוצה את השוק, מישהו קורא בשמי, מקלל אותי, אני מביטה ואינני רואה אף אחד. חוזרת הביתה.

• • •

מרגישה כמו אחרי בכי, למרות שלא בכיתי.

• • •

אני מתלבטת אם לצאת מביתי. האימה מציפה וחונקת אותי, אימה מתרכזת במצח, בעיניים, באף, ומחנק בגרון. האפשרות היחידה להסיר את האימה, אני מהרהרת, תהיה לכרות את ראשי.

• • •

לילה. כמה חיילים עוצרים אותי. חייל אחד שואל אותי למה אני נושאת דרכון במקום תעודת זהות. אני משיבה: כי אני חופשייה. הוא חוזר על השאלה ואני עונה: כי אני חופשייה כי אני חופשייה כי אני חופשייה כי אני חופשייה כי אני חופשייה. ככה. כי אני חופשייה.

הוא מבקש ממני לעמוד בצד. אני צועקת וצועקת וצועקת. ככה. אין לי מה לעשות חוץ מלצעוק. צועקת כמו מטורפת, צועקת כי אני לא משתפת פעולה. הקצין מגיע ומחזיר לי את הדרכון לאחר שאינו מוצא סיבה מספקת לעצור אותי, אבל אני ממשיכה לצעוק והוא מבקש ממני בנימוס לעזוב.

ואני לא יודעת למה הוא מדבר אלי בנימוס, מה אם מישוהו יעבור ויראה את הקצין מדבר אלי בנימוס, ומה אם אותו קצין שוב ידבר אלי בנימוס, בפעם הבאה שיראה אותי, ומה אם יזכור את שמי הפרטי ויקרא בשמי, בעודי הולכת יחד עם מאות אנשים; ישאל אותי מה שלומי היום!

מה אגיד למי שיעבור שם! אתחיל שוב לצעוק, ובמקום שיגידו שאני משתפת פעולה, יגידו שאני מטורפת.

• • •

התעוררתי לקולו של גור כלבים בוכה. ממשכבי קמתי בקלילות לא רגילה, ויצאתי לחפש אחריו, כדי לבוא לעזרתו, הגור הבוכה. אבל לא הצלחתי לגלות מנין בא הבכי.

עליתי לגגות, וסובבתי את עיני ואוזני כדי למוצאו, והוא עדיין בוכה ובוכה, כאילו במקומי.
פתאום ראיתי אשה יוצאת אל גג אחד הבתים הנשקפים מהרובע היהודי. נופפתי לעברה ושאלתי אותה באנגלית אם היא שומעת את הקול, אבל היא התעלמה ממני.
והרגשתי עצב.
אני לא ביקשתי ממנה מדינה עצמאית שאל-קודס בירתה, רק ניסיתי לאתר את הכלב הבוכה.
חזרתי למשכבי, ותוך שהיבבה הבלתי פוסקת שלו חוזרת ועוטפת את ראשי וצורבת אותו במלח בכיו, נעצתי עיניים ברצפת החדר, עוצמת אחת ופותחת את השנייה, משחקת ברגלי הכיסא והשולחן.

דצמבר 2001

פורסם ב'אל-כרמל', חוברת 70-71, 2002

מערבית: אנטון שמאס